

Fysika filosofická

Vracím se k nejstarší tradici pojetí tzv. „první filosofie“, kterážto disciplína nesla podle podání obligátní název „PERI FYSEÓS“. To se později začalo chápat a překládat jako „O přírodě“, ale ve skutečnosti vůbec o „přírodu“ v pozdějším (a už naprosto nikoliv v našem dnešním) smyslu nešlo. Právě naopak: to, co bylo ústředním tématem oněch pojednání, vlastně náleží do rámce pozdější tzv. metafyziky. Právě v tomto ohledu však chci navázat na ono původnější pojetí, ale ovšem nikoliv proto, abych je pouze obnovil anebo mutatis mutandis napodobil, nýbrž abych tak našel nové, od dosavadních odlišné východisko, jež by lépe vyhovovalo zvolenému rozvrhu a zejména dalekosáhlejší strategii. Chápu tedy jednu ze základních disciplín „první filosofie“, jíž ponechávám starý název FYSIKÉ – „fysika“ (píšu s -s- uprostřed, aby bylo na první pohled při čtení i při poslouchání – jde také o výslovnost! – zřejmé, že nejde o fyziku jakožto „přírodní vědu“), jako ten obor filosofování, jemuž jde o „pravá“ jsoucna, nikoliv o hromady, které vznikají pouhým nahromaděním a nikoliv „zrodem“ či „vznikem“ (opět „pravým“). Filosofie „začíná“ nikoliv jakýmkoli údivem, nýbrž na prvním místě a zcela základně údivem nad rozdílem mezi pouhou změnou, proměnou, obecným pohybem na jedné straně a změnou (či změnami) integrovanou (-ými) v jeden celek na straně druhé. Teprve v druhém sledu se filosofie začíná tázat po předpokladech vzniku a trvání celků: je to Hérakleitos, který jako názvu užije slova, které mělo mnoho významů a jemuž se ještě mnoha dalších významů dostalo později, totiž řeckého slova pro „slovo“ (nebo „řeč“) – LOGOS. A tak se druhou základní disciplínou „první filosofie“ stává – nebo by se alespoň měla stát – filosofická logika. Tak jako filosofická fysika je tázáním po povaze toho, co se rodí, roste a umírá (co vzniká a zaniká), filosofická logika je tázáním po tom, co umožňuje a zakládá to, že (pravá) jsoucna od svého počátku až po svůj konec navzdory všem proměnám zůstávají „jedním“, zůstávají „týmiž“, tj. udržují svou „identitu“.

(Berlín, 930723-1.)